

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljaliti pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

izhaja na leto 10 K, za pol leta za četrt leta 2:50.

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četerostopne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

„Edinosti“.

Tetka „Edinost“ je zopet dobila kost, katero gloda in zabavlja pri tem čez „izdajstvo“ deželni poslancev S. L. S., katerih porušenje je postalo neizogibno in splošna narodna potreba. No, to porušenje je bilo po željah naše prijateljice „Edinosti“ že davno potrebno! Koliko si je sirotica brusila jeziček v tem oziru; kako je zavijala resnico in bobnala o taki potrebi! Vsled napornega klepetanja je postala škrbasta, in škrbe v obče niso priljubljene.

In kaj se je pa zgodilo, da je postala „Edinost“ tako nemirna in nervozna?

Odgovor je jednostaven: Deželni zbor goriški je izvršil v teku 50^{ih} dni nalogo, ki mora imponirati vsakemu treznomislemu človeku. V odsekih in klubih proučil je mnogo predlogov in zakonov, ki so prišli v zbornici v razpravo ter bili sprejeti; rešil je nešteti prošnji ter dovolil mnogo podpor za pospeševanje kmetijstva, šolstva in obrtništva, za ceste, vodovode in vodnjake, za uravnavo vod in sploh za javna dela. Ljudstvo ve in vidi to; a gospodom okolu „Edinosti“ in drugim našim „prijateljem“, katerih je Bog dal po vseh kotih, to ni prav. Da bi se bilo vse delo izjalovilo, zbor razbil in da bi bilo prišlo do novih volitev, to je bila njihova srčna želja. In ker se to ni zgodilo, od tod njihova jezica.

Čujte volilci, kaj vse je zagrešila ta šmentana S. L. S.

Poslanec Gasser od italijanske ljudske stranke je stavil frivolni predlog, naj bi se djal deželni odbor pod kuratelo, to je naj bi deželni zbor izvolil komisijo, ki bi nadzirala finančno delovanje dež. odbora, ko zbor ne zboruje. Sami Gasserjevi pristaši so norce brili iz tega predloga in so zapisali v svrhu izvolitve tozadnega odseka na listek mesto 5 imen le ime „Gasser“, najbrže radi tega, ker se je izborna obnesel kot vladni komisar pri nadziranju denarnega zavoda „Banca popolare“. Razumljivo je, da so poslanci večine to izzivanje primerno zavrnil s tem, da so oddali pri volitvi odseka prazne listke. To pa „Edinosti“ ni prav, njej bi ustrezalo, da bi se poslanci večine osmešili. Vendar pa nekaj veselja ima tudi pri tej volitvi, ker jej služi za jasen dokaz o tesni zvezi Pajer-Gregorčič.

Isto velja tudi o predlogu poslanca dr. Bugatto, kateri je hotel spraviti zbornico pod varuštvo goriških zdravnikov. — Kje na svetu se je še kaj takega slišalo? A da ni večina tudi tega predloga sprejela, to je za „Edinost“ grozno, nezaslišano!

Vrhunec budalosti in hudobije je dosegel tržaški list s svojo polemiko o deželnih podporah, financah in dokladi.

„Kakor avtomat so sprejeli poslanci v jedni seji vrsto zakonskih načrtov, katerih potrebščina gre nad en milijon. Kakor avtomat so dovolili, da se porabijo v pokritje primanjkljaja blagajniški preostanki ter naj se naredi nov dolg v znesku 600.000 K“, tako modruje „Edinost“ v tem odstavku. — No, vprašamo, kaj pa naj bi bili naredili poslanci z neštetimi prošnjami za povzdigo poljedelstva, za ceste in sploh za javna dela? Ali bi bilo morebiti gospodom v Trstu všeč, da bi bili naši poslanci vrgli

vse te prošnje v koš in čakali s preostanki, dokler pridejo liberalni poslanci v zbornico? In kako naj bi se kril v provizoričnem proračunu primanjkljaj drugače nego z zajetjem začasnega posojila? Poglejte na Kranjsko, kjer kaže definitivni proračun nad 340.000 K primanjkljaja, in na Koroško, kjer so povišali deželne doklade na izravne davke na 75% in davščino od piva od 1 K na 4 K, a vkljub temu kaže proračun okolu 700.000 K primanjkljaja, katerega mislijo kritiz dohodki prihodnjih let. Kaj bi gospodje pri „Edinosti“ rekli, ako bi naš zbor predložil tak definitivni proračun?

Velika zloba tiči v besedah: „Stali bodo (namreč poslanci) pred alternativo, da ne bodo mogli izvršiti, kar so sklenili, ali pa da bodo morali poseči po zopetnem povišanju itak že horendnih deželnih doklad, s katerimi deželagoriška že davno briljira poleg drugih avstrijskih kronovin“.

Ves svet ve, da deželne doklade na izravne davke znašajo v naši kronovini le 20% na zemljarino in hišarino in 30% na obrtnino. Tako nizkih doklad nima nobena deželna uprava v Avstriji. Kako more potemtakem list govoriti o horendnih deželnih dokladah, je razumljivo le onemu, ki pozna njega perfidnost in podlost.

C. kr. okrajni šolski sveti na Tolminskem, v goriški okolici in v Sežani nalagajo po 140, 80 in 110 odstotne doklade na izravne davke; cestni odbori po 25 do 60 odstotne in občine povprek najmanj po 100 dostotne. — Odtod, gospodje pri „Edinosti“, izvirajo horendne doklade na Goriškem. A te korporacije so avtonomne, in dež. zbor in odbor nimata na nje nobene ingerence v finančnem oziru. Dr. Gregorin je bil poslanec goriške dežele in je vže dvakrat brez najmanjšega povoda zapustil zbornico in odložil mandat. Zakaj mu ne daste volilci navodil, kako naj bise te horendne doklade odstranile? Čemu skrivate vašo svetilko pod mernik? — Ven ž njo! S tem bi si pridobil g. doktor neizmerno slavo in hvaležnost pri našem ljudstvu, in vi tudi. To bi bilo bolj umestno, nego brez razloga bežati iz zbornice in od daleč kritizirati delovanje drugih poslancev na podlagi zavijanj in lažij.

Krono hudobije si je pa postavil člankar „Ed.“ na glavo s svojim modrovanjem o slovenskem in italijanskem vseučilišču.

Ves politični svet na Primorskem — in tudi člankar — ve, da so stavili italijanski kršč. socialci predlog o takojšnji otvoritvi italijanske juridične fakultete v Trstu le z namenom, da bi v zadnjem trenutku zaprečili delovanje večine in vničili sad njenega truda.

Oni so računali tako, da liberalni Italijani morajo glasovati ž njimi, Slovenci pa proti, in so računali prav. Slovenski poslanci so stali pred alternativo: ali zapustiti zbornico, ali le protestirati proti ustanovitvi italijanske fakultete, ali zahtevati iste pravice tudi za se. No, prvi del alternative bi bil Faidutovcem in njenim prijateljem v Trstu zelo ugajal, a našemu ljudstvu zelo škodoval. Z drugim bi se ne bilo nič doseglo, predlog bi bil vsekakor sprejet z

večino glasov; torej je preostajal le tretji del alternative, namreč zahtevati tudi za Slovence slovensko vseučilišče.

Zato je stavil prof. Berbuč potem, ko je dr. Pettarin zahteval popolno univerzo v Trstu, dodatni predlog, naj se istočasno otvori cela slovenska univerza v Ljubljani.

Poslanec Piccinini se je izpodtikal nad besedo „istočasno“, češ, da je ustanovitev italijanskega vseučilišča odvisna od slovenskega.

Poslanec Berbuč ga je potolažil, da v obče ne obstoja junktim med italijansko in slovensko univerzo, kar istinito tudi ne obstoja, kajti slovenska univerza je postulat slov. naroda, ki ima pravico do višje omike, inta postulat je uteemeljen v potrebi slovenske univerze, ne oziraje se na to, ali dobijo Italijani svoje vseučilišče ali ne. Le za slučaj, da bi vlada hotela vstreti Italijanom in ustanoviti italijansko univerzo, le za ta slučaj zahtevajo Slovenci takoj tudi slovensko. Le v tem smislu obstoja junktim med italijanskimi in slovenskimi zahtevami, le v tem smislu razumeva tudi dr. Šusteršič in sploh drž. slov. poslanci ta junktim.

V nasprotnem slučaju bi bila zahteva po slov. vseučilišču le nekako kljubovanje proti ustanovitvi laške univerze. V tem slučaju bi ne bila slovenska zahteva resna, bi ne odgovarjala potrebi, marveč bi se bila ta ideja rodila le v svrhu, da bi se laško vseučilišče zaprečilo. Če zavzemajo gospodje pri „Edinosti“ to stališče, svobodno jim; mi smo nasprotnega mnenja.

Kar se pa tiče časa, je junktim med slovensko in laško univerzo povsem določno izražen. Dr. Pettarin je zahteval, naj se italijanska univerza **takoj** (immediatamente) otvori, prof. Berbuč pa, naj se slovensko vseučilišče **istočasno** odpre. Po skupnem dogovoru vseh strank se je pa ta „istočasno“ spremenil v „**takoj**“.

Kar se tiče mesta, kje naj se univerza otvori, priznava pa sama „Edinost“, da so tržaški Slovenci vže barantali z Lahi, da bi se ustanovila v Trstu; a zadnji niso hoteli plačati visoke cene, katero so Slovenci zahtevali. V tem oziru niso goriški poslanci ničesar pokvarili. Oni niso stavili teh postulatov, ker niso v to poklicani, to je naloga državnih poslancev.

Iz tega se razvidi, da so slovenski poslanci z ozirom na nakane nasprotnikov, razbiti deželni zbor v zadnjem trenutku, povsem previdno in pravilno postopali. Vidi se pa tudi jasno, da hudo peče gospode pri „Edinosti“ dejstvo, da se ni nakana njenih prijateljev in bivših zaveznikov posrečila. Od tod gonja proti poslancem S. L. S.

Dvojno srce v „Edinosti“.

Tržaška „Edinost“ je čudno, nenavadno bitje. V njem delujeta dve srca, a nikdar istočasno; dočim eno funkcionira, mora drugo mirovati. In to je velika sreča; kajti pretakanje krvi provzročeno po enem srcu je krvni cirkulaciji dru-

gega srca tako diametralno nasprotno, da bi v slučaju istočasnega vršenja moral nastati v „Edinosti“ še večji polom, nego ga ona prorokuje, ali bolje, izmišljuje deželnemu zboru goriškemu. Ko eno srce deluje — in to je normalno stanje! — je „Edinost“ najnežnejše, najmilejše, najsočutnejše bitje tega sveta. Ona se kar topi v najčistejšem slovenskem rodoljubju, ljubezen do slovenskega naroda ima tako vročo, da se ji izpariva v potokih solz, solz čiste domovinske ljubezni, ki ji vrejo iz angeljsko-čisto rodoljubnih oči, tako da si je stekla na slovenskem časnikarskem polju rekord „jokavosti“ in „solzarstva“. Posebno jo prešinja „jokavost“ in „solzarstvo“, kadar govori o domačih tržaskih zadevah. Takrat jo je sama ljubezen, ona bi tržške Slovence iz ljubezni kar pojedla. Priporočilo za priporočilo ji vre iz peresa, naj bodo tržaški Slovenci edini, naj se ljubijo, naj se za Boga nikar ne cepijo v stranke, itd., itd.!

Taka je „Edinost“, ko se izprehaja po tržaskem ozemlju. A komaj prestopi nje noga našo goriško mejo, se pojavi v „Edinosti“ druga muzika; srce bratske ljubezni preneha biti, in razbijati prične srce srda, sovraštva, prepira, razkola in najljutejše politične strasti. V njej vre kakor v kakem ognjeniku, iz oči ji švigajo bliski, gromi in strele, in z divjim pogledom krvoločne zveri preži na vse dejanje in nehanje naše S. L. S., pol. zastopnice ogromne večine slov. naroda goriškega, na naše poslance in posebno njih voditelja dr. Gregorčiča z edinim zlobnim namenom, da bi se dalo postaviti kaj v krivo luč, tendenciozno zaviti, podtakniti nerodoljubne namene, iz formalne malenkosti napraviti realnega slona ter stopati na sodni stol, kazaje s prstom: Glejte jih, klerikalne propalice, prodance, izdajice naroda, itd., itd.!

In vendar so bili časi, ko je „Edinost“ drugače pisala o naši goriški politiki, ko je tudi za goriško politiko imela srce ljubezni, ko je o njej le stvarno poročala, se skrbno ogibala vsega, kar bi bilo moglo pospeševati prepira med goriškim narodom, ter je bila dosledna svoji tržaški politiki, in to v onih časih, ko se naša stranka ni mogla še ponašati s tolikimi narodnimi uspehi na gospodarskem in kulturnem polju, ko so bile naše delegacije pridobitve za naše ljudstvo v deželni zbornici prave malenkosti nasproti uspehom v ravnokar zaključenem zasedanju! Da, da, bili so drugi časi za „Edinost“, ali izpremenili so se, kakor se je izpremenilo nje lastništvo, in to je ustvarilo v njej posebno srce za Goriško.

Ako vsa znamenja ne varajo, si je izbral sedanjí lastnik „Edinosti“ za Goriško posebno politiko, kakor je na Tržaskem ne more uganjati. Ali ta politika se mu je tako kruto izjalovila, kakar si gotovo ni niti sanjal. Tudi v politiki se maščuje nepoštenost, in kdor hoče v tem znamenju zmagati, ne uide raznostranskemu razočaranju, in temu tudi tržaški advokat dr. Gregorin ni ušel.

Za minolih državnozbornskih volitev se je pokazal kot polubog na obzorju goriške politike na Krasu. Zapustil je bil goriški Kras, kateremu ni hotel več posvečevati „svojih šibkih močij“, šel iz dežele ter se nastanil v Trstu. Nevarnost, da razkrijejo državnozbornske

sek 7290 K za italijanske obrtno-nadaljevalne šole.

Učiteljski udovi Volarič se je zvišala pokojnina od 367 K 51 vin. na letnih 500 K.

Zavodu za pospeševanje obrti se je zvišal deželni prispevek za 1000 K. Temu zavodu se je dovolilo za leto 1910 3000 K v trgovske in obrtne namene.

Čipkarskim šolam v Čepovanu, Cerknem, Gorici in Červinjanu se je dovolilo vsaki po 200 K.

Deželnemu odboru se je naložilo, da ukrene dogovorno z vlado vse potrebno, da se ustanovita za tolminski okraj in goriško okolico dve gospodinj-ski šoli, jednaki oni v Tomaju na Krasu. Za pospeševanje domače obrti v goratem kraju naše dežele se je do-volil stalni letni prispevek 1200 K. Več drugih prošenj se je odstopilo dežel-nemu odboru.

Potrtili so se izdatki za leta 1908 in 1909 v skupnem znesku 12.000 K kot prispevek trgovski šoli; za bodočnost se je dovolilo za ta zavod letnih 6000 K.

Obrtni šoli v Trziču se je dovolila podpora 200 K.

Dovolilo se je proračunjenje zneska 2000 K kot prispevek k ustanovnim stroškom kmečkih hranilnic in posojilnic in stalni letni prispevek 6000 K „Goriški zvezi gospodarskih zadrug“.

Dovolile so se nadalje sledeče podpore:

Letni prispevek za obrtno-nadaljevalne šole v Sv. Lovrenciju pri Moši in v Moši v znesku 2400 K;

letna podpora trgovski zbornici za trgovske šole v Korminu, Gradišću, Trziču, Červinjanu po 500 K za vsako šolo;

prispevek za zgradbo vodovoda na Ponikvah (Avber) 2650 K;

za zgradbo vodnjakov v Kojsem, Šmartnem, Vedrijanu in Vipolžah 12.000 K;

podpora za zgradbo napajališča v Malemdolu 3800 K;

podpora društvu „Svoj dom“ za zgradbo vodnjaka 900 K;

za zgradbo 2 vodnjakov v Prvačini 5600 K;

prispevek odboru za prireditve razstave na Dunaju 2000 K;

podpora zavodu Sv. Nikolaja 400 K;

prispevek za cesto Belvedere-Grado 60.000 K, ki se naj izplačajo v 3 letih po 20.000;

prispevek občini Moša za zgradbo žel. skladišča 4000 K;

deželni prispevek dobrodelnim ustanovam v proslavo 60 letnega vladanja N. Vel. 20.000 K, ki se imajo jednako razdeliti med Slovence in Italijane;

za pospeševanje domačega izdelovanja predmetov za tujce 500 K s pozivom na vlado, da ona z istim zneskom prispeva;

za šolo za kovinsko obrt 2000 K za leto 1910.

Potrtil se je obračun dež. zavoda za vzajemno zavarovanje govedi.

Prošnja za podporo za zgradbo občinskega vodovoda v Doberdolu se je odstopila deželnemu odboru.

Nadaljni prispevki:

Za brambne naprave pri Lonzanu in Bernardisu 41.700 K;

olepševalnemu društvu v Kobaridu 300 K;

za kanalizacijo na Livku 1000 K;

podpora združni mlekarici v Zato-minu 300 K;

podpora planinskemu društvu v Sužidu za zgradbo mosta na Matajurju 2000 K;

podpora „Slov. planinskemu društvu“ v Tolminu 200 K;

podpora občini Cerkno za zgradbo vodovoda 10.000 K;

za vodovod v Sedlem 1900 K;

podpora občini Ronke za opremo hiralnice 1000 K;

podpora hiralnici Sv. Antona Pado-vanskega v Marofu 200 K;

podpora za zgradbo ceste Medja-vas-Sv. Ivan 500 K;

podpora društvu Sv. Elizabete 300 K;

podpora za zgradbo ceste v Belem 2500 K;

podpora društvu S. Vincenzo di Paoli 800 K;

podpora Ani vd. Vyzourek 300 K;

bolniški troški, provzročeni po Aloj-ziji Pian, v znesku 155 lir so se izplačali iz dež. sredstev;

podpora Josipini Bramo 200 K;

podpora italijanskemu Alojzijevišču 600 K;

podpora zavetišču Sv. Jožefa 600 K;

podpora za zgradbo ceste Medana-Prevali-Moša 1500;

podpora za zgradbo ceste Snežatno-Njivica 1850 K;

podpora Ivanu Fonzari za zgradbo mosta 5000 K;

(Tu je posl. Piccinini predlagal, naj se Fonzariju dovoli ta podpora pod pogojem, da bode prehod čez most brezplačen.

Dr. Gregorčič je nato odgo-voril, da most ni tako trden, da bi ljudje zamogli čezenj v poljubnem šte-vilu, da bo zatorej moral Fonzari po-staviti varuha na most, da se ne pri-peti kaka katastrofa, naj se toraj ta znesek brezplačno dovoli. Vsprejeto);

podpora čevljariki zadrugi v Mirnu 1000 K;

Josipu Falconer se je dovolila kot pokojnina vsa vračunljiva plača;

podpora goriškemu municipiju v nakup učnih sredstev za goriško realko 3000 K.

Prošnja društva „Corpo corale“ iz Perteole se je odstopila deželnemu odb.

Nadaljni prispevki:

Podpora občini Drežnica za zgradbo 5 napajališč 300 K;

za zgradbo ceste Šebrelje-Jagršče in Navršje-Hostenje 2500 K.

Deželnemu odboru se je naložilo, naj predloži podr. nač. za novo Ledri-novo strugo pri prihodnjem zasedanju.

Nadaljni prispevki:

Za ureditev cest in trgov v Zagraju 1000 K;

podpora za zgradbo ceste Korona-Kormin 1700 K.

Glede prošnje za podporo za brambne naprave ob Soči v vasi Grotta - Pelizon se pozivlja vlada, naj delegira na licu mesta lastnega tehn. uradnika v prouče-nje korakov, ki so za napraviti.

Glede zaježitvenih naprav ob Soči ob meji občin Farra in Gradišče se je naložilo dež. odb., naj pospeši vladni sklep in naj poroča pri prihodnjem za-sedanju.

Nadaljni prispevki:

Podpora za zgradbo društvenega doma za kmetijski oddelk c. kr. kme-tijskega društva v Ronkah 2000 K;

za brambne naprave ob levem bregu Sočinem pri Cassegliani 600 K;

za cesto Zdravščina-S. Martin že pro-padlih 300 K in vnovič 1250 K;

obnovil se je prispevek za zgradbo 2 vodnjakov v Škrbini v znesku 2000 K;

podpora občini Kojso za gradbo vodnjaka v Gonjačah 1500 K;

podpora občini Št. Ferjan za zgradbo vodovoda pri Klanjščičih 1700 K.

Razne prošnje so se odstopile de-želnemu odboru, da jih reši po navo-dilih šolskega odseka.

Nadalje sta se dovolili:

Podpora furlanskemu konviktu 1000 K;

podpora vodni zadrugi tržiškega polja 200 K za udeležitev razstave malih obrti.

Prošnja zimske kmetijske šole v Trziču za podporo se je odstopila de-želnemu odboru.

Prošnja Ane Travan za zvišanje pokojnine je bila odbita.

Nadalje dovoljeni zneski:

Podpora za razstave izdelkov ro-kodelskih učencev v Gorici, Nabrežini, Červinjanu in Trziču 500 K;

podpora rokodelcem, ki bodo ob-iskali tehnično razstavo na Dunaju 500 K;

podpora mlekarski zvezi v Ljub-ljani za leta 1910, 1911, 1912 po dva štipendija à 250 K;

letni prispevek varuštvo obrtne šole v Nabrežini se je zvišal od 1000 K na 1400 K;

pokojnina nadučitelju Josipu Pavlin se je zvišala na 2640 K.

Različne prošnje za podporo so se odstopile deželnemu odboru, da jih reši v smislu odsekovih sklepov.

Različne druge prošnje za podporo so se odstopile deželnemu odboru.

Nadaljni dovoljeni prispevki;

„Elizabetišču“ v Tomaju 600 K za enkrat in 3 leta po 300 K;

podpora za zgradbo vodnjaka v Brjah 2220 K;

obnovila se je podpora za zgradbo mostov pri Oševljeku in pri Vičičih v znesku 1500 K;

podpora za vodovod v Sv. Križu 20.000 K;

podpora za zgradbo vodnjaka v Vrtovčah 550 K;

podpora za 3 vodnjake v Šebreljah v znesku 1300 K se je obnovila in za dopolnilna dela se je dovolilo 400 K;

podpora za vodnjak v Hudemlogu 1900 K;

podpora za vodnjak v gor. Bresto-vici 4000 K;

podpora za uravnavo ceste Komen-Preserje-Ivanjigrad 300 K;

podpora za zgradbo, oziroma po-pravo ceste med Lokvico in med cesto Miren-Opatjeselo 1600 K;

podpora za vodovod v Kostanjevici 2900 K;

podpora občini Ročinj za zgradbo ceste od državne ceste do žičnega mosta čez Sočo v znesku 1000 K se je obno-vila in posebej se je še dovolilo 925 K;

podpora za posipanje ceste Per-teole-Mortesins-č. podisopra 2000 K;

podpora za napajališče v Zgoniku 3350 K;

podpora za vodovod v Grgarju 10.500 K;

podpora zadrugi za zgradbo delav-skih stanovanj 2000 K;

podpore cestnim odborom 20.000 K;

podpora za popravo vodnjaka v Preserjih 200 K;

podpora za vodnjak v Sv. Tomažu (Štjajak) 2000 K;

podpora za zgradbo vodovoda v dol. Branici 970 K;

podpora za popravo vodovoda na Strmcu 300 K;

podpora za zgradbo vodnjaka v Lokvi 4300 K;

obnovila se je podpora za zgradbo ceste Ležeče-Brežce v znesku 600 K;

obnovila se je podpora za zgradbo vodovoda v Daneh v znesku 900 K;

podpora za dva vodnjaka v Preč-niku 5640 K;

podpora za dva vodnjaka v Kobje-glavi 5280 K;

podpora za vodnjak v Brestovici 4200 K;

podpora za vodnjak v Selih 3500 K;

obnovila se je podpora za zgradbo 2 vodnjakov v Gabrovici v znesku 2500 K;

obnovila se je podpora za zgradbo vodnjaka pri Gorjanih (Šmarje) v znesku 1300 K;

podpora za vodovod v Morskem 1500 K;

sprejeli so se bolniški troški, pro-vzročeni po Josipini Jerkič, na breme dež. zaloga;

podpora za vodovod v Sežani 10.000 K;

podpora za cesto Hlevnik-Peternel v znesku 500 K se je obnonovila in dovolila se je nova podpora 4500 K;

podpora za popravo ceste Peternel-Podbelo 400 K;

podpora društvu za ohranitev oglej-ske bazilike 2000 K;

podpora za zgradbo ceste od Trnov-skega gozda do državne ceste po Vi-pavski dolini 17.500 K;

podpora za brambne naprave ob Soči pod mostom pri Ladri 1000 K;

podpora stavbenemu društvu „Svoj dom“ za nakup stavbišča 2000 K;

prispevek za prekop v Škocjanu 1600 K;

prispevek za uravnavo Draganj-ščka 9000 K;

za vodnjak v Medjivasi 300 K;

za železnici: Gorica-Červinjan, Čer-vinjan-Belvedere-Gradež 100.000 K;

za železnici: Sv. Lucija - Kobarid, Sv. Lucija - kranjska meja, podaljšanje Vipavske železnice in železnice Sv. Lucija-Kobarid, ki se ima graditi do Trbiža, 100.000 K.

Pozvala se je vlada, naj zgradi brisko železnico ter naj do zgradbe te železnice olajša promet z upeljavo av-tomobilskih prometnih zvez.

Zvišal se je prispevek za zgradbo ceste Dobrava - Vipolže - Števerjan. od 24.000 K na 38.000 K.

Vsprejela se je resolucija glede dvoletnega vojaškega službovanja in drugih vojaških olajšav posebno pa onih pri sklicevanju rezervnikov k vojaškim vajam ob času, ko je največ dela na kmetijah.

Dovolila se je za cesto gorenja-dole-nja Tribuša-Čepovan podpora 40.000 K.

Za podaljšanje ceste po trentski dolini se je dovolila podpora 6700 K.

Prošnja za podporo občanom v Desklah za zgradbo vodovoda se je od-stopila deželnemu odboru.

Nadaljni prispevki:

Podpora za zgradbo ceste Čohi-Gorenje 2700 K; podpora odboru za nabi-ranje milodarov za pogorelce na Po-nikvah 2500 K;

podpora za zgradbo S. Gregorči-čeve kočice na Krnu 500 K;

obnovila se je podpora za popravo vodovoda v Selcih v znesku 400 K;

obnovila se je podpora za zgradbo napajališča na Matajurju v znesku 250 K;

obnovila se je podpora za zgradbo mosta čez Sočo pri Kamnem in za po-pravo ceste Kamno-Selišče v znesku 50.000 K in pozvala se je vlada, da prispeva k stroškom za most čez „Mrzli potok“ in uravnavo ceste Selišče-Tolmin;

za zgradbo in popravo obč. cest v Cerknem se je stavil dež. odboru na razpolago znesek 5000 K;

za uravnavo malovaškega hudo-urnika 5750 K;

za uravnavo hudournika Raša 21.550 kron; pooblastil se je dež. odbor, da sme porabiti 2000 K za najnujnejša dela;

podpora sadjarskemu društvu v Komnu 300 K.

Razne druge prošnje za podporo so se odstopile deželnemu odboru.

Dovolila se je podpora „Goriškemu kmetijskemu društvu“ v kritje troškov za prireditve sadne razstave pri Sv. Luciji in za nakup kmet. orodja v znesku 300 K.

Dovolila se je podpora županstvu bovškemu za prireditve sadne razstave v znesku 150 K.

Razne prošnje „Goriškega kmetij-skega društva“ so se odstopile dežel-nemu odboru.

Nadaljni prispevki:

Podpora vinarskemu društvu v Gorici 1500 K;

podpora „Kmečki in delavski go-spodarski zadrugi v Dobravljah“ 2000 K;

podpora vinarskemu in sadjarskemu društvu v Kamnjah 600 K;

podpora devinskim ribičem 400 K;

podpora občini Gradiška za raz-širjenje vodnjakov 3000 K.

Prošnja konjerejskega društva v Gradišću se je odstopila dež. odboru.

Vsprejela se je resolucija glede prodaje zavrženih erarskih konj, v ka-teri se zahteva, naj se prodaja že letos vrši v naši deželi.

Nadaljni prispevki:

podpora za zgradbo mosta čez Globočnik 800 K;

prispevek za zgradbo ceste Grgar-Bate-Banjšice-Kal-Avče v znesku 76.000 kron (se ima izplačati v 5 letih);

prispevek za uravnavo hudournika Slatno 3000 K;

prispevek za razstavo posušenega sadja 800 K;

podpora kmetijskemu društvu v Cerknem 600 K;

volitve razsulo goriškega liberalnega koristolovja, ga je zvalila zopet na Goriško. (Znamenje, da mu je koristilo v visokih čisljih!) Nastopil je poln nadutosti, ki ga je slepila, da on kot velik politik užene v najkrajšem času v kozji rog vse naše goriške politike. Usilil se je kot državnozborski kandidat na Krasu pod zaščito neresnice in političnega farbarstva. Farbal je javno mnenje kot kandidat nad strankami, dočim je hotel ohraniti prepir in razkol v deželi. Kraševcem je njegova nadutost imponirala. Klečali so pred njim. Prišel je v naš deželni zbor. Famozi „Slovenski klub“ je bil gledališni oder, Gregorin režiser, Gabršček Franko in drugi so bili igralci. Kar je „Slov. klub“ ukrenil na škodo miru v deželi, to je bilo Gregorinovo maslo.

Prišle so nove deželnozborske volitve. Zvezda političnega poluboga Gregorina je začela otemnevati. Zlezel je z večinico komaj osmih glasov v deželni zbor. Ko se ozre po slovenski strani poslancev, ga spreleti zona; devet čilih poslancev naše ljudske stranke zagleda pred seboj, to je one stranke, katero si je domišljjal on igraje pohrustati. Pri sebi pa vidi četvorico liberalnih tovarišev, katerih večina je bila z eno nogo pripravljena, da smukne skozi vrata, ker je prišla po nepostavni poti noter. Na svojo grozo izprevidi, da je njegovo intriganje v goriški politiki postalo nemogoče, in to mu je bilo najbolj priljubljeni politični šport; zato hajdi iz zbornice, hajdi iz dežele zopet v Trst! A kaj poreko volivci k novi volitvi, k nepotrebnim stroškom, k nepotrebnim izgubi časa? Te pomisleke treba preprečiti z agitacijo za zaupnice. Ali ojoj! na te limanice ste sedli le dve občini; zato naglo shod v Dutovljah! Pa vse zastonj, kraški volivci so razvideli, da jim je v deželni zbornici treba zastopnika, ki naj za njih deluje, ne pa kakega političnega športmana. In politični polubog Gregorin se je razočaran in razorožen zatekel v svojo domovino tržaško. Ali tak fijaško boli in skeli; zato maščevanje tem prokletim goriškim klerikalcem! In to maščevanje prinaša „Edinost“ v strupenih tendencijozno zavutih in lažljivih člankih o delovanju naših poslancev v deželnem zboru. O kako majhni so tudi moderni polubogovi!!! —

Govor

poslanca dra. Stepančiča, zadevajoč zakonski načrt o občinskih posredovalnih uradih. — (K 3. točki dnevnega reda XVI. seje deželnega zbora dne 16. februarja 1910.)

Visoki deželni zbor!

Pred nami ležeči zakonski načrt o posredovalnih uradih, sestavljenih iz občinskih zaupnih mož, je prevelike važnosti, da bi se ga moglo kar molče sprejeti, ne da bi se razmotrival njegov zgodovinski razvoj in ne da bi se poudarjale njegove vsaj važnejše določbe.

Kot poročevalcu pravnega odseka nudila se mi je prilika, da sem omenjeni načrt morda natančneje kot drugi gospodje kolegi proučil in zaradi tega smatram za svojo dolžnost, da o njem, če tudi na kratko, nekoliko spregovorim.

Obstoječi občinski red od 7. aprila 1864 št. 8. dež. zak. določa v § 27. točki 11, ki temelji na členu V. št. 11 državnega okvirnega občinskega zakona od 5. marca 1862 št. 18 drž. zak., da spadajo med zadeve, koje sme rešiti občina v lastnem področju, poskusi sprave med prepirajočima se strankama, po zaupnih možeh, izvoljenih izmed občanarjev.

V praksi so se vršili navedeni poskusi sprave tako, da je poklical župan prepirajoči se stranki v občinski urad in da ju je skušal poravnati. Recimo, da se mu je to posrečilo, je imela dotična poravnava v najboljšem slučaju

le pomen zasebne pogodbe in ako se ni držala pozneje ena stranka svoje obljube, ni preostajalo proti stranki drugega, nego da je ugotovila svoje dozdevne pravice sodnijskim potom.

Navedeno zakonsko določilo je bilo tedaj zelo problematičnega pomena in ni moglo vže zaradi tega zadostovati, ker se je zanašalo le na poskuse sprave, ker ni navajalo, v kojem okvirju naj bi se vršili poskusi sprave, kakšno moč naj bi imele morebitne poravnave in na kakšen način naj bi se izvolili potrebni zaupni možje.

Zakon od 21. septembra 1869 št. 150 drž. zak. je tem nedostatkom sicer deloma opomogel, ker je določil delokrog posredovalnih uradov in ker je tudi podelil pred posredovalnimi uradi sklenjenim poravnavam, moč sodnijskih poravnav; vendar z ozirom na preomejeno določeni delokrog tudi ta zakon ni imel pričakovanega uspeha.

Navedeni zakon določeval je, da se morejo sklepati pred posredovalnim uradom poravnave z močjo sodnih poravnav le v denarnih terjatvah, ki ne presegajo 300 K, ali o premičninah do te vrednosti; natančnejša določba, če ni v katerih občinah, naj se ustanove posredovalni uradi, ki bi sklepali takšne poravnave, pridržana je bila glasom § 10 posebnemu deželnemu zakonu.

Na podstavi teh določb uvedle so v letih 1870 do 1875 posredovalne urade vse avstrijske dežele, izvemši Moravske, Solnograške, Tirolske, naše primorske dežele ter Istre.

Toda kmalu se je pokazalo, da ti novi posredovalni uradi niso imeli zaželenih uspehov. Proučevali so se uzroki teh nepričakovanih pojavov in doznalo se je, da je bil delokrog posredovalnih uradov preveč omejen in da je bilo strankam preveč na prosto dano, so se te hotele posluževati tega na očitno njihovo korist sklenjenega zakona. —

Naravna posledica temu je bila, da so dežele sklepale resolucije na c. kr. vlado, naj bi navedenim nedostatkom opomogla in naj bi potrebno ukrenila, da bodo posredovalni uradi odgovarjali svojemu namenu in da bodo delovali na korist ljudstva.

In res vže 4. septembra leta 1901 je predložila c. kr. vlada, uvidevši obstoječo potrebo, tozadevni zakonski načrt o spremembi posredovalnih uradov in po dolgotrajnih razpravah izdan je bil tozadevni nov zakon od 27. februarja 1907 št. 59 drž. zak.

S tem zakonom ni bila le razširjena pristojnost določena s prejšnjim zakonom od 21. 9. 1869 v civilno pravnih rečeh, marveč se je raztegnil delokrog posredovalnih uradov tudi na kazensko pravo t. j. na razžalenja časti.

Posebno važna sta § 1 in prva dva odstavka § 2 člena I. ter § 1 člena II. tega zakona iz leta 1907.

Glasom § 1. člena I. razširila se je pristojnost posredovalnih uradov od zneska odm. vrednosti premičnin 300 gld:

- a) neomejeno na denarne terjatve in na pravice do premičnin;
- b) na spore o določitvi ali popravi mej nepremičnin in na spore o zemljiških služnostih;
- c) na spore v služnosti stanovanja in
- d) na prepire o posesti.

Glasom § 1. člena II. se je razširila pa pristojnost posredovalnih uradov tudi na kazenske stvari; določilo se je, da je občinski posredovalni urad pristojen vršiti pravne poskuse v zadevah razžalenja časti (§§ 487 do § 497 k. z.) ter da se more začeti tozadevno postopanje pri sodnji še le, ako je bil spravi poskus pred posredovalnem uradu brezuspešen.

V 1. in 2. odstavku člena I. obdržalo se je sicer prejšnje določilo zakona od 1869, da je raba prisilnih sredstev proti strankam, ki se ne odzovejo povabilu nedopustna, dostavilo se je pa, da se morejo strankam naložiti globe,

ako prepozno ali sploh ne naznanijo, da ne pridejo na posredovalni urad.

Te so one v §§ 11, 16 in 28 predležečega načrta iz zakona od 27. II. 1907 št. 59. sprejete določbe, od kojih se v prvi vrsti pričakuje, da bodo ugodno učinkovale na bodoči razvoj občinskih posredovalnih uradov in upati je, da bodo le-ti sedaj ne samo v onih deželah, kjer so uže ustanovljeni na korist ljudstva popolnoma uspevali, marveč, da se čim prej ustanove tudi v onih prej navedenih deželah, kjer jih do sedaj še niso poznali. —

V kolikor sem mogel doznati obstoječe posredovalni uradi na tej novi podlagi do sedaj samo še na Nižeavstrijskem in delujejo bajé jako uspešno.

Kar se naše dežele tiče, povdarjam z veseljem, da hoče sedaj to popraviti, kar je popred s tem zamudila, da ni uže na temelju zakona od leta 1869 uvedla posredovalnih uradov.

V času ko niti na Češkem, niti v naših sosednjih deželah nimajo še takšnega zakona, leži to pred nami od pravnega odseka uže proučeni zahtevam časa popolnoma odgovarjajoči zakonski načrt.

Kar se tiče zgodovinskega razvoja posredovalnih uradov v naši deželi, morem le malo navesti, kajti, kakor sem uže opomnil, naša dežela spada med one štiri, koje so v tem razvoju popolnoma zaostale in kjer se še vedno vrše poskusi sprave le v onem zelo primitivnem in omejenem okvirju, določenem v § 27 točka 11 obstoječega občinskega zakona iz leta 1869. Mi ne poznamo še posredovalnih uradov, pri naših županstvih se ne morejo sklepati pravno veljavne poravnave, ker se ni izvedel zakon iz leta 1869, in naši župani so tozadevno brez vsake moči, kakor so bili pred 45 leti.

Krivda radi tega zadene v prvi vrsti župane, ker se niso potegovali za to, da bi se bili uvedli posredovalni uradi uže temeljem zakona iz leta 1869, v drugi vrsti pa dežela, da ni iz lastne inicijative predlagala in sklenila dotičnega zakona.

Še le leta 1905 zbudila so se županstva ajdovskega okraja ter napravila skupno prošnjo na deželni odbor, naj bi potrebno ukrenil v § 10 zakona z dne 21. sept. 1869 št. 150 predvidjeni deželni zakon.

Opozoriti moram, da smo bili navedenega leta 1905 vže v dobi, ko se je izkazalo v vseh onih deželah, kjer so bili ustanovljeni posredovalni uradi na temelju zakona iz leta 1869, da isti niso uspevali, tedaj v dobi, kakor sem početkoma povedal, ko so se sklepale resolucije na vlado, naj bi razširila delokrog v govoru stoječih uradov.

To je bilo potrebno povdarjati, da se razume, zakaj se ni sklenil vsled predloga županstev ajdovskega okraja deželni zakon na podstavi zakona iz leta 1869 in zakaj je bila posledica dotičnega predloga, da se je v seji tukajšnjega deželnega zbora z dne 15. XI. 05 sklenila le resolucija, s koje se je pozivljala c. kr. vlada, da dovrši uže pričeta proučevanja glede primerne spremembe državnega zakona z dne 21. 9. 09 št. 150 drž. zak. z ozirom na spremenjene potrebe. Kar se tiče važnosti predležečega zakonskega načrta, menda ni potreba, da jo z ozirom na uže omenjeno še posebej povdarjam. Jasno je, da je isti velikanske važnosti za naše kmečko ljudstvo, koje je do sedaj napravljalo dolge poti k sodnijam ter se le-tu, zastopano od drugih odvetnikov in notarjev čestokrat pravdalo tudi za malenkostne zneske in predmete malenkostne vrednosti.

Če še omenjam, da se bodo ustanavljali posredovalni uradi po sklepu starašinstva najmanj iz treh zaupnikov, katere izvoli starašinstvo izmed občanov, da bodo vse lože, vsi zapisniki, ki se spišejo v posredovalnem uradu s prilogami vred in prva izdaja uradne listine koleka prosti, da se morejo vršiti poravnave samo v osebni prisotnosti strank, da je izključeno zastopsivo po odvet-

nikih in notarjih in da bo morala nositi stroške svojega eventuelnega pravnega pripomočnika vedno dotična stranka sama — mislim, da sem zadostil postavljeni si nalogi.

Pametnim strankam se bode sedaj nudila prilika, da se zglase pri domačem posredovalnem uradu, kjer se bodo sklepale v civilnopravnih stvareh poravnave z močjo sodnijskih poravnav in kjer se bodo vršili poskusi sprave v zadevah razžalenja časti in sicer vse to, ker se zahteva le osebna navzočnost strank, brez nikakih stroškov.

Pomagano bo s tem zakonom nedvomno pa tudi c. kr. sodnikom, kojim bo odvzeto veliko delo ker se bode lepo število prepиров, bodisi civilno pravne naravi bodisi razžalenja časti, poravnalo doma pred občinskimi posredovalnimi uradi.

Tozadevno moram posebno povdarjati, da se kazenske pravde radi razžalenja časti ne bodo mogle razpravljati pred sodiščem, ako stranka ne dokaže, da se je uže vršil poskus sprave pred posredovalnim sodnikom.

Edini sedaj običajni pravni zastopniki, odvetniki in notarji, nimajo, iz lehko umevnih razlogov, povoda veseliti se novega zakona, toda to je ravno a contrario najboljši dokaz, da bo zakon za ljudstvo koristen.

Predno sklenem moram pa še povdarjati, da s tem zakonom bo naložena našim županstvom, našim starešinstvom, našim bodočim ljudskim sodnikom težka naloga velikanske važnosti, in da smo pod pogojem, da se izbere za zaupnike posredovalnega urada najpoštenejše, najvestnejše in najspretnejše možake in da bodo potem oni ne le vestno nego tudi brzo svoj posel opravljali, bodo navedeni uradi imeli zaželeni vspeh.

Nato se sprejme zakonski načrt, kakor smo uže poročali, enoglasno.

Deželni zbor.

Nadaljevanje šestnajste seje.

Nanaljevanje šestnajste seje deželnega zbora se je pričelo v sredo ob 4. uri popoldne.

Vsprejel se je v vseh treh čitanjih zakonski načrt o občinskih posredovalnih uradih. Utemeljevanje tega predloga prinašamo na drugem mestu.

Nato se je vsprejel zakonski načrt o pobiranju odstotne davščine na najemnine v mestu goriškem.

Prememba zakona o osuševanju III. in IV. oddelka močvirij in Manoleta se je vsprejela. Zakonski načrt glede klasičiranja cest Perteole-Ruda, Terc-Marucis, Fiumičel-Borgo-S. Lorenzo se je vsprejel.

Sklenila se je ustanovitev zaloga v znesku 15.000 K za nujno potrebne naprave.

Poročilo o deželni umobolnici, o katerem smo v eni zadnjih številkih pisali, se je vsprejelo.

Posl. dr. Meizlik je zahteval, naj se poročilo o umobolnici tiskovnim potom pomnoži ter naj se vsakemu poslancu izroči po en izstis.

Poslanec dr. Bugaito je predlagal, naj se o tej točki sploh ne razpravlja. Pri glasovanju sta propadla obadva ta predloga.

Dovolil se je deželni prispevek 18.000 K za uravnavo Vrtojbe.

Naložilo se je deželnemu odboru, naj sporazumno z vlado spremeni oziroma popolni zakonski načrt o nekaterih določitih gozdne in vodne policije.

Zakonski načrt o splošnem vodu v Gorici se je vsprejel.

Dovolila se je za italijanske obrtno-nadaljevalne šole letna podpora 4500 K, za pet slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol pa 4210 K (od tega zneska se ima porabiti primerna svota za obrtno-nadaljevalno šolo v Bovcu, ki se ima še le ustanoviti); nadalje za leto 1910 zne-

(Dalje v prilogi.)

bil moral naznaniti c. kr. okrajnemu š. svetu. Ker pa smo zaman čakali na otvoritev šole, smo sami naznanili to c. kr. okr. šol. svetu ter zaprosili, naj se šola čimprej otvori. Na naše obvestilo je prišel k nam c. kr. okr. šolski nadzornik in sicer dne 16. t. m. ter si ogledal za šolo namenjeno sobo. Pri tej priliki je c. kr. okr. šolski nadzornik rekel, da bi lahko imeli šolo uže odprto, ako bi županstvo v Komnu storilo svojo dolžnost... — Kaj pomeni to? Gotovi šušmarji so delali in še delajo na to, da bi nam uže pridobljeno šolo ugrabili ali vsaj omejili, da bi ne bila samostojna. Tukaj vidimo liberalce, „prijatelje“ omike in prosvete, kako se trudijo, da bi nam šolo snedli, in bi radi videli, da bi naših 80 šolodolžnih otrok slabo obiskovalo šolo vsled velike oddaljenosti in da bi tako malo znali ter da bi nas komenski magnati še nadalje tiščali pod svojo tiransko peto v nevednosti. — Upajmo, da se sedaj kmalu odpre šola. Občinarji.

Rihemberg. V liberalnih cunjah se obeta polom pri občinskih volitvah. Kdo pa bo ta polom naredil? Znabiti Bratina, Možina, Cigoj? Bratina bo polomil k večjemu kako dogo. Če pa bosta tudi Možina in Cigoj kaj polomila, bosta tudi — plačala. Naj se tedaj le varujeta poloma! — V liberalnih cunjah se tudi obeta dolgo pesem na čast „klerikalcem“. Že prav! Bo poskrbljeno, da bo pri tej skladbi najbolj plesal Bratinov par Možina-Cigoj. Tedaj le začnite!

Srpenica. — V soboto 12. t. m. smo pokopali Antona Trebše, strica Gapčevega. Bil je mož stare konenine, veren in vnet za čast božjo. Dosegel je lepo starost 78 let.

Svoje dni je služil kot organist in učitelj v Avčah, pozneje nekaj let na Srpenici. Godba in petje je bilo njegovo veselje. Posebno rad je pomagal v cerkvi ob večjih praznikih. Veliki teden pri jutranjicah ni manjkal nikdar, naj je bilo vreme kakoršnokoli. Molitev Jeremije preroka je pel vedno on in sicer „po oglejski viži“, kakor se je izražal. Ko je bil na pepelnico zadnjikrat previden, je dejal žalosten: „Vedno sem še upal, da bom še enkrat vsaj pel ob Kristusovom grobu. Ni se mu izpolnila ta želja. Toda mi trdno upamo, da bo letos obhajal veliki teden in pel slavo božjo rad zvezdami, v najlepšem zboru zveličanih duhov! Blag mu spomin!

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

V četrtek se torej snide poslanska zbornica. Prerokovanje in zatrjevanje, da se Bienertovo ministerstvo v dose-danji sestavi ne predstavi več državnemu zboru, se je, kakor pravijo naj-novejša poročila z Dunaja vsaj v toliko uresničilo, da je izginil iz ministerstva vsaj eden minister in to je nemški mi-nister-krajan Schreiner, ki je bil poleg ministra tudi največji nemški agi-tator. Druge spremembe v ministerstvu za sedaj ne bode. Pač se pa ista obeta po Velikinoči. Demisijo ministra Schrei-nerja, katero je že baje cesar v sprejel, so provzročili nemški krščanski socialci, katere je včeraj povabil baron Bienert k sebi na posvetovanje. To bi dokazo-valo, da nemška „Gemeinbürgschaft“ več ne obstoji in da pride najbrže do parlamentarne večine, ki bode podobna nekdanji desnici.

Proglazenje ustave za Bosno in Hercegovino.

V nedeljo je bila v Sarajevu slovesno proglašena ustava za Bosno in Hercegovino. V palači deželne vlade se je opoludne zbralo veliko število dostojanstvenikov, namreč predstojnikov raz-nih oblastnih, cerkvenih, civilnih in vo-jaskih. Pred palačo je bila nastavljena jedna stotinja „Bošnjakov“ z godbo. Ko je general Varešanin prečital cesarski patent, s katerim se proglašja ustava za

Bosno in Hercegovino, oddanih je bilo 21 strel iz topov.

Istodobno je bila proglašena ustava tudi v Mostaru in po drugih okrajih po dotičnih okrožnih predstojnikih.

Kaj zahteva Rusija od Avstrije?

1. Rusija zahteva jamstev, da se ne bo diralo v interese Srbije; 2. da Avstro Ogrska nima nikakih ekspanziv-nih namer na Balkanu in 3. da v slu-čaju vojske na Balkanu se Avstro-Ogrska ne bo umešavala v to vojno.

Balkanska zveza.

„Dnevni list“ javlja, da se razun Milovanovića podasta v Carigrad tudi srbski in črnogorski ministerski pred-sednik. To potovanje bo baje v zvezi z vprašanjem balkanske zveze.

Predlog za ustanovitev kneževine Kreti.

Govori se, da hoče porta predla-gati velevladim, da se ustanovi na Kreti posebna kneževina ter da se ime-nuje knezom-guvernirjem krečanskim senatorja Aristidi pašo.

Darovi.

Za „Šolski Dom“

je došlo našemu upravnistvu: Fr. Ste-pančič, sodni svetnik v Gorici 10 K.

Domače in razne vesti.

Postni govori v cerkvi sv. Ignacija v Gorici so, kakor navadno, vsaki petek ob 7. zvečer.

Govori so o zgubljenem sinu s posebnim ozirom na moderna vprašanja. Ker so ti govori edini slovenski postni govori v Gorici, se nadajamo obilne udeležbe.

Goriški deželni zbor odgođen. — Vsled Najvišje odredbe je zasedanje go-riškega deželnega zbora zaključeno.

Kdo ima prav? — Gabrščekova „Soča“ piše o naših poslancih: „Kleri-kalci so prodali svojo dušo in telo Pa-jerju in Italijanom“. Faiduttijev list „Il Popolo“ pa trdi, da so italijanski libe-ralni poslanci prodali svojo dušo in telo Gregorčiču in Slovencem („I liberali si sono venduti anima e corpo a Gre-gorčič ed agli Slavi.“) Kdo ima prav, Gabršček ali Faidutti? Škoda, da je po-begnil njun prijatelj dr. Graziadio Luz-zatto na Krf; on bi bil utegnil to pro-tislovje razvozlati. — Naš odgovor: Prav nima nobeden; Gabrščekova „So-ča“ in Faiduttijev „Popolo“ farbata, ka-kor jima kaže.

A. Gabršček se je v „Soči“ zopet oglasil in izpustil nekaj „lumpov“ na potrpežljivi papir. Pobahal se je tudi s svojimi protesti na trgovinsko minist-erstvo, o katerih nismo v članku „To je junak“ niti besede omenili, a izognil se je stvarnega odgovora na naš članek. On ni niti poskusil ovreči dejstev, s katerimi smo mu dokazali, kako je za-packal 1. 1902 in 1905 volitve v „Trg. in obrtno zbornico“. Izmuzniti se nam skuša s praznim besedičenjem, „da se on ne bo spuščal v nadrobno zavračevanje klerikalnega mazača“. Po tej praz-nici se bavi s svojimi vlogami na mini-sterstvo in dela dr. Gregorčiča odgo-vornega za to, da niso imeli ti bomba-stični protesti nobenega uspeha. Gabr-šček zna prav dobro zvoniti po toči! Ko je bil 1. 1902 in 1905 zavozil vo-litve, je poslal proti tem volitvam oster protest na ministerstvo, ki ni dalo nanj nobenega odgovora. Tega je seveda kriv le dr. Gregorčič, kateremu pripisuje Gabršček, kedar mu to kaže, vsemogočen vpliv; kedar pa Gabrščeku drugače ka-že, trdi, da Gr. ni za nič, da nima no-benega vpliva. Kaj pa je delal na Du-naju državni poslanec narodno-napredne stranke, g. Oskar Gabršček? Tega po-slanca tiskar Gabršček v svojih člankih niti ne omenja.

A. Gabršček nam obljubuje „prav lepo nagrado“, ako mu povemo, katerih korakov ni on napravil pri lanskih vo-litvah za „Trgovsko, obrtno zbornico“.

Kar želi od nas izvedeti, smo mu že povedali v članku „To je junak!“ Pisali smo: „Tudi pri teh volitvah ni napra-vilo vodstvo vseh korakov... Reklama-cijsko postopanje je bilo pomanjkljivo. Gabršček ni priskrbel volilne pravice niti svojima podjetjema hotel „Jelen“ in hotel „Südbahn“. In čeravno „or-ganizira“ in poučuje Gabršček že čez 10 let slovenske trgovce in obrtnike v Gorici, so se vendar prav ti učenci pri lanskim dopolnilnih volitvah prav slabo obnašali. O tem je pisala „Soča: „Ve-liko slabše so se obnašali slovenski tr-govci in obrtniki v Gorici. Lahko re-čemo, da so se mnogi obnašali narav-nost — škandalozno! Vsak razlog je bil nekaterim dober, da niso glas-o-vali, mnogi pa so dali glasovnice ma-gistratovcem od samega strahu pred šikanami... Seznam takih tičev, ki so dali Lahom glasovnice ali so se nime-noma odtegnili volitvi, bo v kratkem popoln“.

Torej smo ponujeno nagrado že zaslužili!

Ker pa poznamo nekatere obljube — glej honorar, obljubljen vikarju S. Gr.! — odklanjamo nam namenjeno „prav lepo nagrado“ in svetujemo Ga-brščeku, naj za ta denar rajši kupi „Olikanega Slovenca“. Ko prečita to lepo Veselovo knjigo, morda vendar opusti nedostojne izraze, kakor n. pr. katoliški lumpje, itd.

Gabršček pravi, da ne mara brez-plodne polemike z lumpi in namiguje, da je naš članek „To je junak!“ spisal dr. Gregorčič. Gabrščeku povemo, da dr. Gr. ni tega članka ne spisal ne inspiriral; če torej ima naš junak še kaj poguma, naj neha namigovati in naj rajši imenuje lumpa. Potem se že pogledamo! — Pika!

A. Gabrščeku je začelo že zmanj-kovati slovenskih psov! Zato je segel v sobotni „Soči“ po nemških in laških psovkah ter rabi n. pr. tuje besede „lump“, „eroe di soffita“. Ker je Gabr-šček tiskal pred leti Kalamon, se nade-jamo, da spiše in izda tudi mednarodni psovalnik (internationales Šimpfleksikon). To bo strokovnjaško delo!

Predavanje o goriški deželi. — V sredo 23. febr. bo v mali dvorani „Cen-tral“ skioptiško predavanje o lepoti G o r i š k e. Videli se bodo najlepši kraji s hribov, iz okolice, z Vipavskega, s Krasa in iz Furlanije. Vstop prost. Začetek ob 8 h zvečer. Želeti je, da bi se tega predavanja udeležili vsi, ki se zanimajo za lepoto naše dežele!

Shod socialnih demokratov razbit. V nedeljo so sklicali socialni demokrati v Gorici javen ljudski shod. Slučajno je prišlo na shod več Mazziniancev nego socialnih demokratov, ki so na shodu tako upili, da se ni mogel obdržavati.

Vinorejci pozor! — Letos marsi-katero vino porujavi, zato je prav la-hko mogoče, da se Vam bo ponujalo kako sredstvo za čiščenje vina, ne da bi ponudnik navedel ime in vir tega sredstva. Ker ni izključeno, da bi s po-rabo kakšnega takega prahu prav lahko prišli v navskrižje z vinskim zakonom, zato Vas opozarjamo na to in kličemo: Bodite previdni!

Pretep. — V nedeljo po noči je prišlo na Stolnem trgu pred kavarno Armonia zopet do krvavega pretepa med vojaki tukajšnjega pešpolka št. 47 in med civilisti. Vojaki so rabili orožje ter ranili več oseb. Posebno hudo sta bila ranjena 37-letni mizar Ivan Perion in 36-letni kamnosek Anton Širok, ki se oba nahajata v bolnišnici. Lastniku ka-varne Armonia so napravili veliko ško-de — razbili so mu vse šipe.

Zgodilo se bo prav tako, kakor hočejo, namreč goriški legaši, ki so na nedeljskem zborovanju goriške podruž-nice društva „Lega Nazionale“ sklenili resolucijo, da se morati odpraviti iz Gorice slovensko-moško in žensko učiteljske.

Odlikovanje. Na obrtno-kmetijski razstavi v Rimu, ki se je vršila te dni,

je bil odlikovan z zlato svetinjo naš rojak g. Andrej Fajt, pekovski mojster v Gorici.

S samokresom je obstrlel včeraj v Mirnu v gostilni Budihnovi Franc Ma-rušič iz Orehovelj okoli 24 let starega Karola Besednjak iz Mirna in sicer v prsa. Igral se je s samokresom, name-ril na Besednjaka in sprožil. Ranjenca so prepeljali v goriško bolnišnico. To je sad mirenškega podeljka. Namesto da bi šli delat, popivajo v gostilnah. Sicer pa nam poročajo, da mnogo mla-deničev v Mirnu nosi pri sebi samo-krese. Ali imajo vsi ti dovoljenje od pristojne oblasti za to?

Razpis daril. — Govedoreja po-staja od leta do leta važnejša. V naši deželi nam je ona vir znamenitih do-hodkov, tako da jo lahko vštevamo med najboljše panoge svojega kmetijskega gospodarstva. Uporablja je denarno po-moč, ki jo je dovolilo c. kr. ministerstvo v pospeševanje naše govedoreje in pra-šičjereje, sklenil je deželni odbor go-riški na podlagi programa, ki je bil ustanovljen dogovorno z odposlanci vi-soke vlade in tukajšnjih kmetijskih dru-štev, pospeševati tekmovanje med kme-tovalci, malimi posestniki in koloni in objavljati v ta namen sledeče razpise daril:

I. Razpis za dobro vodstvo in oskrbovanje postaj za spuščanje bikov in postaj za osveženje krvi. Za ta razpis so določena sledeča darila: Za srednje ozemlje 2 darila po 100 K, 4 darila po 50 K, 4 darila po 25 K. Za planinsko ozemlje 2 darila po 100 K, 6 daril po 50 K, 4 darila po 25 K. Za ta darila se morejo potezati voditelji postaj za spu-ščanje bikov v obče in pa voditelji po-staj za osveženje krvi. Pri podeljevanju daril se bode upoštevalo: a) število bi-kov plemenjakov; b) oskrbovanje in krmljenje bikov; c) oskrbovanje hleva in pritiklin; d) vodstvo zapiska o spu-ščanju.

II. Razpis daril za gradbe, prezi-dave in uredbe hlevov. Za ta razpis so določena naslednja darila: Za srednje ozemlje 1 darilo po 500 K, 3 darila po 200 K, 4 darila po 100 K. Za planinsko ozemlje 1 darilo po 500 K, 1 darilo po 200 K, 3 darila po 100 K. Za ta darila se morejo potezati mali posestniki, ki dokažejo, da so tekom leta zgradili, prezidali ali uredili hlevska poslopja, ki po svoji prostornosti odgovarjajo potrebam dotične kmetije in so tudi v zdravstvenem in gospodarskem oziru povoljna. Deželni odbor pa ne podeli samo daril, ampak je pripravljen pre-skrbeti prosilcem te vrste tudi načrte in pouke, po katerih naj se ravnaajo.

III. Razpis za zgradbo gnojišč in za pravilno ravnanje z gnojem. V to svrhu se določijo sledeča darila: Za srednje ozemlje 1 darilo po 100 K, 5 daril po 50 K, 6 daril po 25 K. Za pla-ninsko ozemlje 1 darilo po 100 K, 5 daril po 50 K, 6 daril po 25 K. Za ta darila se morejo potezati vsi mali po-sestniki in koloni. Pri podeljevanju dar-il se bode upošteval sistem, po kate-rem so napravljena gnojišča, ali so ograjena z zidom, cementom, ali samo z zemljo; ali je preskrbljeno za odtok gnojnice v posebno zgrajeno jamo. Upoštevalo se bode tudi to, ali je gno-jišče na primernem mestu in kako se hrani in oskrbuje hlevski gnoj itd.

IV. Razpis daril v prilog planin-skemu ozemlju za izboljšanje planin, zavetišč, stanov, poti, napajališč itd. Za ta darila se lahko oglašijo vsi planšarji. Dotičnim izboljšavam so odmenjena sledeča darila: 2 darila po 400 kron, 4 darila po 200 kron, 2 darila po 100 kron. Prosilci naj podajo svoje vloge po dotičnih županstvih deželnemu od-boru in naj navedejo v njih podrobno vse one izboljšave, ki so jih že nare-dili, ali ki jih nameravajo še narediti. Ravna se po predpisih in navodilih c. kr. ministerstva za poljedelstvo gledé izboljšanja prašičjereje, oskrbovanja ple-menskih postaj in prašičjih hlevov, raz-pisuje deželni odbor za celo deželo sle-

primerna podpora vodni zadrugi tržiškega polja, katero naj določi dež. odbor;

podpora kmetijskemu društvu v Gorici 5000 K v pokritje upravnih stroškov;

obnovila se je podpora za zgradbo ceste pri Sv. Lovrencu (Neblo) v znesku 1500 K;

podpora kmetijskemu društvu v Cerknem za društveni vrt 500 K;

podpora zadrugi mlekarne v Čiglinju 800 K;

podpora za zgradbo mosta čez Cirknico 4.500 K;

podpora za zgradbo mosta v Batujah 3000 K;

podpora za popravilo ceste Zdravščina-Rubbia 10.000 K.

Razne prošnje za podporo povodom poplavljenja po Vipavi in Branici so se odstopile deželni odboru v rešitev.

Nadalje so se dovolili zneski:

Podpora za zgradbo ceste od Prvačine do državne ceste pri Sv. Luciji 17.000 K;

podpora županstvu v Sedlem za zgradbo vodovoda v Podbeli 3750 K;

podpora ital. akadem. društvu na Dunaju 400 K;

deželni organizaciji v pospeševanje tujkega prometa 4000 K.

Prošnje kmetijskih hranilnic in posojilnic so se odstopile dež. odboru.

Dovolili so se nadalje prispevki:

Podpora zadrugi za ustanovitev okrajne živinozdravniške službe 1200 K; prispevek za prezidavo nasipov pri Tapoglianu 6000 K;

podpora za porušenje hiš v Zagraju 8300 K;

prispevek za zgradbo ceste Zagrad-Doberdob 15.000 K;

podpora za asanicijske naprave v Červinjanu 500 K;

podpora za zvišanje nasipa ob Teru pri Paparjanu 2750 K.

Prošnja za podporo za kanalizacijo občine Medēja se je odstopila deželni odboru.

Nadalje se je dovolilo:

Za obrežno cesto Trst-Tržič 80.000 K;

podpora c. kr. kmetijskemu društvu 5000 K;

podpora za zgradbo vodnjaka v S. Lovrencu pri Moši 960 K;

za zgradbo delavskih hiš v Ogleju 1000 K;

obnovil se je prispevek sadjarski zadrugi v Ajelu v znesku 200 K;

za most Gradiška-Zdravščina 25.000 kron.

(Prošnja za podporo v zgradbo klavnice v Fari se je odstopila deželni odboru);

podpora za zgradbo vodnjakov v Skrljevem in Skrljavem 3250 K;

podpora za razširjenje ceste Koludrovica-Zgonik 400 K;

podpora za uravnavo cest Sveto-Prešerje in Ivanjigrad-Zagrajec 500 K.

Odobrili so se deželnozborski sklepi o priliki preosnove dež. kmet. šole. Miloščina Josipa Lippizer in Iv. Marega se je zvišala. Službena leta ravnatelja slov. odd. kmet. šole od l. 1900 so se uračnila v službeno dobo za deželno službo.

Glede ureditve službenih pogodb uslužbencev pri kmetijskih in gozdarskih nastavljenicah se je vsprejela resolucija v protest proti temu, da vlada posega v tem pogledu v delokrog deželnega zbora.

Deželni odboru se je nalagalo, naj sporazumno z namestništvom in kuratorijem gradeškega mesta spremeni dež. zak. z dne 24. aprila 1907 dež. zakonik št. 15, ki se tiče mesta Gradež, v tem smislu, da bodo odgovarjale dotične naredbe koristim mesta Gradež.

Dovolili so se nadalje prispevki:

Podpora za uravnavo ceste Renče-Temnica-Zagrajec 1500 K;

za popravilo ceste Štanjel-Ponikve 4400 K;

za cesto Dol. Otlica do kranjske meje 9000 K.

Razne prošnje za podporo za cestne zgradbe, so se odstopile dež. odboru.

Obnovila se je podpora za zgradbo vodnjaka pri Sv. Martinu (Zagraj) v znesku 1500 K in dovolilo se je vnovič 1000 K.

Prošnja Alojzija Simonetti in prošnja, ki se tiče preložitve državne ceste pri Trnovem, sta se odstopili dež. odboru.

Za cesto Kamnje-Čaven, Gojače-Čaven se je dovolilo za sedaj 800 K.

Za popravilo vodnjaka pri Sv. Luciji se je dovolilo 250 K.

Prošnja občine Prvačina, prošnja Alojzija Čotič, prošnja „Narodne prosvete“, prošnja glede zgradbe javne tehnice v Moši, prošnja glede ceste Moša-Villanova in prošnja za podporo v zgradbo klavnice v Moši so se odstopile deželni odboru.

Dovolila se je podpora občini Moša za zgradbo napajališča v znesku 600 K.

Za popravilo ceste Saciletto-Ajello se je dež. odbor pooblastil podeliti podporo do 5000 K.

Nadaljne podpore:

Za zgradbo vodnjaka v Rutarjih 500 K;

podpora občanom iz Hlevnika za popravilo ceste 500 K;

obnovila se je podpora za popravilo ceste okoli griča Sv. Jurija v znesku 5000 K in vnovič se je dovolilo 5000 K;

podpora za zgradbo 2 vodnjakov v Devinu 4700 K;

podpora za zgradbo delavskih hiš v Ronkah 1000 K;

podpora podružnici kmet. društva v Červinjanu 2000 K.

Prošnja občine Fiumicello za brambne naprave se je odstopila dež. odboru.

Prispevek za premijiranje čitanke za ljudske šole v znesku 1000 K se je dovolil.

Ustanovili so se 3 štipendiji za obiskovanje poletne univerze v Firenci po 200 K eden.

Prošnja Leopolda Perco, Iv. Torre in Terezije Marega so se odstopile dež. odboru, naj jih reši v smislu odsekovega sklepa.

Obnovila se je podpora za zgradbo 2 vodnjakov v Caprivi v znesku 500 K.

Vsprejel se je poziv na vlado, naj izda naredbe, ki prepovedujejo izkopavanje peska na gradeškem in starancanskem obrežju in da stori potrebno, da se izvrši uravnavo Sočinega toka.

Za zgradbo ceste Podbela-Belo se je dovolilo 2500 K.

Podpora za zgradbo vodnjaka pri Sv. Lovrencu (Neblo) v znesku 1700 K se je dovolila.

Priznala se je podpora za zgradbo 3 vodnjakov v Fojanu v znesku 800 K.

Dovolil se je 25% prispevek za popravilo vodovoda v Batah v znesku 2750 K.

Za cesto Mulinut-Neblo se je dovolilo 2600 K.

Prošnja glede poprave ceste pri Lozanu se je odstopila dež. odboru.

Dovolila se je podpora za popravilo ceste od okrajne Medana-Dobrava do Fojana v znesku 1000 K.

Obnovile so se podpore za zgradbo 3. vodnjakov v Dolenjah v znesku 500 K.

Razne druge prošnje za podporo so se odstopile deželni odboru.

Dovolila se je podpora ustanovi Maccari v Gradiški v znesku 500 K.

Prošnja zavoda za pospeševanje obrti za prireditve stavbne razstave se je odstopila deželni odboru.

Dijaška kuhinja je dobila 1000 K podpore.

Dovolila se je podpora slov. Alojzevišču v znesku 600 K.

Prošnja Karoline vd. Koršič, prošnja Henrike Cabassi, prošnja Marina Lutman in prošnja krajevnega sveta iz Crauglia so se odstopile dež. odboru.

Dovolila se je podpora gospodar-skemu svetu v Ležečah v znesku 350 K.

Dovolil se je goriški občini znesek 300.000 K kot deželni prispevek za zgradbo vodovoda in 100.000 K za pre-

skrbitev občin Vipavske doline s pitno vodo. —

Ti zneski se imajo izplačati v 10 letih.

Posl. Gasser prosi za besedo ter predlaga, naj se znesek, ki je namenjen občini goriški, zviša na 500.000 K.

Posl. Bombig izjavi nato, da deželni finančni položaj tega ne zamore prenašati, naj se torej ostane pri predlagani svoti.

Posl. Fon s sarkazmom omenja Gasserjevo ponudbo ter ga prosi, če je že njegov sonarodnjak tako velikodušen, da hvaležno odklanja ta velikodušen dar, naj ga v svoji velikodušnosti daruje slovenskemu delu, ki je interesiran na tej akciji in ki bi ga (dar) z veseljem vsprejel.

Nato se je dovolila podpora v letnem znesku 7000 K za dobo 5. let goriškemu magistratu za vzdrževanje in popravilo cest s pogojem, da se odpravi mitnice.

Posl. Fon zahteva, naj se sklep glasi tako, kakor je bilo sklenjeno v peticijskem odseku, naj se namreč mitnice takoj odpravijo. Vsprejeto.

Deželni odboru se je še naložilo, da ukrene potrebno, da se izvrši volitve 3 členov kuratorija deželnega hipoteknega kreditnega zavoda in volitve odposlancev v deželne komisije za osebni davek.

Začasno ureditev finančne uprave deželnega zaloga za leto 1910 se je sklenilo sledeče:

I. Deželni odbor je pooblaščen, ugotoviti in izplačati tekom leta 1910 in do definitivne potrditve proračuna deželnega zaklada za tekoče leto vse prispevke in podpore dovoljene tekom sedanjega deželnozborskega zasedanja, ki zapadejo in ki so izplačljivi tekom gori navedene dobe in postaviti dotična izplačila na breme uprave leta 1910.

II. V to svrhu se dostavijo na razpolago deželnega odbora do dobe ad I. sledeči krediti in sicer

	redni	izredni
pri pogl. II. Upr. stroški	13.500	—
" " IV. Kmetijstvo	9.000	45.950
" " VI. Zdravstvo	2.152	264.640
" " VII. Dobrodelni zavodi	800	—
" " VIII. Uk in izo-brazba	23.520	19.590
" " IX. Javna dela	—	621.087
" " XI. Deželni dol-govi	1.500	—
" " XII. Razne podpore	—	85.100
skupaj kron	50.462	1.036.367

III. V pokritje potrebščine ad II. v skupnem znesku 1.086.829 K in redne nepokrite potrebščine, izvirajoče iz proračuna za leto 1910 v znesku 68.627 K torej v kritje skupnega zneska 1.155.456 K je deželni odbor pooblaščen: a) dvigniti iz upravnih prebitkov iz leta 1907 in 1908, in ki so bili sedaj vporabljeni za nakup stavbišča za deželni dvorec in za gradbene troške deželne umobolnice skupni znesek 500.000 K in b) dvigniti manjkajočih 655.456 „ skupaj 1.155.456 K iz tekočega računa in po najbolj mogoče upnih razmerah pri kakem kreditnem zavodu.

IV. Naroča se deželni odboru, da v prihodnjem zasedanju zopet predloži deželni zboru proračun deželnega zaloga za leto 1910; v tega bode vsprejeti prispevke dovoljene v tem deželnozborskem zasedanju in troške za provizorično založbo razkazanega primanjkljaja skupno s konkretnimi predlogi za definitivno in realno kriticje troškov deželnega proračuna.

V. Naroča se deželni odboru, da obrazloži c. kr. vladi neštevilne potrebe dežele in da pri tej priliki razkaže obupni položaj deželnih, okrajnih in občinskih financ kakor tudi to, da so avtonomni činitelji vseskozi nezmožni prispevati še nadalje za javno-koristna dela.

VI. C. kr. vlada se nujno pozivlja, da pospešuje s primernimi sredstvi iz

državnih zalogov ekonomični razvoj dežele. —

VII. Uvažuje ogromno finančno škodo, napravljeno deželni zakladu goriškemu s tem, da se je nepravilno razdelil dohodek povišane erarne davščine od žganjin, določene z državnim zakonom z dne 8. julija 1901 drž. zak. št. 86, se c. kr. vlada nujno pozivlja ukreniti kar treba, da se pri razdeljevanju deželnih preodkazov iz državnih sredstev upoštevajo posebne koristi in potrebe, kakor tudi davčna moč in potrebo primerne ekonomičnega razvoja dežele Goriško-Gradiščanske, kar je deloma že pripoznala c. kr. vlada v proračunu za leto 1908.

VIII. Z ozirom na ogromno nerazmerje med obdačbo, ki jej je podvržen vsled erarske užitnine in avtonomnih doklad z jedne strani najvažnejši pridelek dežele, to je vino in z druge strani pivo, ki se skoraj izključno uvažuje iz drugih dežel;

uvažuje obupni položaj deželnih financ in da je nemogoče še nadalje poviševati deželne naklade, ki so skupno z občinskimi in okrajnimi nakladami najvišje v vsej državi;

z ozirom na to, da je nemogoče iztakniti druge vire dohodkov v kritje letnih primanjkljajev deželnega proračuna vsled dejstva, da je država pridržala vse dohodke, ki kaj donajajo, za svoje potrebe:

pozivlja se c. kr. vlada, da privoli izrednim potom v to, da se sedanja deželna davščina na pivo poviša na 8 K od hektolitra.

Nato se oglasi dr. Faidutti k besedi ter v daljšem govoru izjavlja med drugim, da njegov klub ne more z mirno vestjo glasovati za navedene sklepe, ker členi tega kluba niso imeli vpogleda v upravo deželnega zaloga ter da so izključeni od vsake kontrole uprave.

Dr. Pettarin je nato odvrnil, da on lahko s prav mirno vestjo glasuje za omenjene sklepe. Faidutti je v klub da ima ne le pravico in možnost se prepričati in kontrolirati upravno delovanje, ampak da je tudi njegova dolžnost to storiti. Če pa tega storili niso, priznavajo sami svojo krivdo.

Nato se je glasovalo o posameznih točkah sklepa, ki je bil konečno vsprejet.

Posl. Piccinini je nato predlagal naj se potrdi zakonski načrt o varstvu poljskih lastnin. Ta zakonski načrt je bil v vseh čitanjih vsprejet.

Avstrijskemu ribarskemu društvu se je dovolil še primeren prispevek, ki naj se izplača iz zaloga „razni stroški“.

Občini Moraro se je dovolila podpora 1200 K za napajališča.

Županstvu Ajba se je dovolila podpora v znesku 500 K za popravilo povodnji poškodovane ceste Ajba-Potravno.

Nato je prečital dr. Pinausig svojo interpelacijo glede ustanovitve italijanske juridične fakultete v Trstu.

Ko je začel posl. dr. Venier čitati svojo interpelacijo glede premeščenja slov. moškega učiteljišča, so zapustili slovenski poslanci demonstrativno zbornico.

Ker je bila zbornica nesklepčna, se je seja zaključila.

Dopisi.

Volčjigrad. C. kr. deželni šolski svet je v svoji seji dne 14. septembra l. 1909 odredil, da se ustanovi enorazredna šola v Volčjemgradu. C. kr. okr. šolski svet je v svoji seji dne 15. novembra temu pritrdil ter sklenil, da se začne šolski poduk s pričetkom drugega šolskega polletja tekočega leta, če bomo Volčjegrajci do tega časa priskrbeli potrebno šolsko sobo. Sobo za šolo smo priskrbeli. V starešinstveni seji v Komnu je bilo vse to tudi sprejeto in sicer dne 30. dec. 1900. Ta sklep bi se

deča darila: 3 darila po 100 kron, 3 darila po 50 kron, 6 daril po 25 kron. V namen, da se udomači v deželi požlahtnjena nemška prašičja pasma, ki je na jako dobrem glasu, razpisuje deželni odbor naročbo na brezplačno podelitev 24 plemenjakov in sicer 12 svinj 2 do 4 mesečnih. Te živali se podelé po posebnih pogojih, ki se v svojem času objavijo. Prošnje za podelitev vseh zgoraj označenih daril je predložiti po dotičnih županstvih deželnemu odboru do dne 31. marca t. l. Darila se podelé tekom leta 1910. Kolikor za prisojanje zgoraj označenih daril, toliko za brezplačno podeljevanje prašičjih plemenjakov, ustanovi deželni odbor posebne komisije, katerim poveri nabiranje podatkov, na podlagi katerih se bode končno sodilo.

Blazna mati. V Trutnovu je žena delavca Runčke v blaznosti prerezala vrat svojima dvema najmlajšima otrokoma, od kojih je bil eden star pol-drugo leto in eden pol leta.

Proti terminski kupčiji s žitom na avstrijskih borzah. — Dne 23. januarja je zboroval shod delegatov kmetijskih združenj nižjeavstrijskih. Sklenil je odločen protest proti nakani, da bi se na umetni način zopet obnovila za kmečko ljudstvo hudo škodljiva termenska trgovina s žitom na avstrijskih borzah. Gotovi, najbrž židovski krogi so namerali namreč ustanoviti neko posebno trgovsko družbo, ki bi zopet na star način vpeljala termensko kupčijo za poljske pridelke. Da se torej prepreči, da židje ne bodo delali cen našemu žitu, je dolžnost vsake kmečko-stanovske korporacije, da najodločneje protestira proti tej novi židovski nakani.

Smrtna nezgoda. — Deklica umrla za opeklinami. — 16-letna deklica Frančiška Petvar, hišna pri neki rodbini v ul. Giuseppe Gatteri v Trstu, je v torek zjutraj postala žrtev lastne neprevidnosti. Ob 7. uri zjutraj je postavila na plinovo ognjišče kositrasto škatljo, v kateri je bila zmes voska in terpentina, namenjena za čiščenje parketov. Zmes se je takoj užgala in deklica, prestrašena, je zgrabila gorečo posodo, da jo vrže med pomije. — Takoj pa se je tudi užgala njena obleka. Vrgla je posodo strani in z gorečo obleko na smrt prestrašena je begala po kuhinji. Gospodinja, ki je bila še v postelji, je skozi steklena vrata zagledala svetli žark plamena. Vpijajoči deklici je zaklicala, naj se vrže na tla, ker da s tekanjem okolu kuhinje še bolj razvname ogenj. Na upitje obeh žensk so pritekli sosede, ki so nametali odej na ubogo deklico in tako udušili ogenj.

Deklico so potem prepeljali v bolnišnico. Vse telo, od glave do nog, je bilo polno opeklin, tako da je bila zdravniška pomoč zaman. Pol ure kasneje je revica, ki je strašno trpela, izdihnila.

Prestolonaslednik v Pulju. V soboto zjutraj se je pripeljal v Pulj prestolonaslednik Franc Ferdinand s soprogo ter se na jahti „Lacroma“ podal na Brionske otoke, kjer ostane več časa.

Volitev župana v Pulju. Za župana v Pulju je bil izvoljen v soboto dež. poslanec dr. Varetton. Za prvega podžupana pa je bil izvoljen vpokojeni poštni upravitelj Frank.

Brezžična brzojavna postaja. V nedeljo se je podala javnemu prometu prva avstrijska obrežna brezžična brzojavna postaja v Pulju. V bližnjem času se nameravata ustanoviti še dve obrežni brezžični brzojavni postaji.

Dr. Lueger. — Dr. Lueger je bil v soboto previden. Zdravniki pravijo, da je bolezen dr. Luegerja resna, da pa položaj za sedaj ni nevaren. Iz Rima je došla brzojavka od kardinala Merry de Val, v kateri dr. Luegerju sv. Oče pošilja svoj blagoslov ter mu želi skorajšnjega ozdravljenja.

Št. 350. **Natečaj.** V gradiščanskem šolskem okraju se razpisuje v stalno nameščenje s 1. septembrom 1910 mesto nadučitelja-voditelja dvorazredne ljudske šole v Devinu.

namenjenih za Št. 350. **Natečaj.** V gradiščanskem šolskem okraju se razpisuje v stalno nameščenje s 1. septembrom 1910 mesto nadučitelja-voditelja dvorazredne ljudske šole v Devinu.

Gospodarske vesti.

Zdravilna moč lipovega drevja. — Splošno je znano, da je lipov cvet izborno zdravilno sredstvo. Pa ne le cvet, tudi listje, skorja, da celo les — služi v ta namen: 1. Lipov cvet je izborno sredstvo, po katerem se človek poti; 2. lipov čaj je izborno sredstvo proti prehlajenju in raznim katarom, kot zoper star kašelj, zoper zasližene prsi in ledvice ter zoper zasližen sapnik; 3. lipov čaj umiri želodčni krč; 4. lipov čaj je vrlo dobro sredstvo proti slabemu prebavljanju ter odstrani bolečine v trebuhu, pa tudi glavobol. Prebavljanje pa pospeši tudi, če se prav fino stolče lipovo oglje, ki se uživa na mleku ali s sladkorjem ali potrese na jed malo žličico; 5. lipov čaj z medom čisti kri; uživa naj se zjutraj; 6. kdor se vsled slabosti ponoči poti, naj vzame z mlekom na dan dve žlici praška iz lipovega oglja; 7. to oglje ima dober uspeh tudi pri boleznih na jetrih; 8. opekline in rane sploh se ozdravijo, če se jih obklada s tekočino, v kateri se je kuhalo zeleno lipovo listje, skorje in ličje tako dolgo, da je dobilo sliznato obliko. Rane suši in pospeši hitro rast nove kože tudi stolčeno oglje; 9. lipovo oglje pomešano s fino stolčnim jajbljem je prav dober prašek za zobe. Pri cvetju se morajo usnjati rumeni listi odrezati.

Št. 350.

Natečaj.

V gradiščanskem šolskem okraju se razpisuje v stalno nameščenje s 1. septembrom 1910 mesto nadučitelja-voditelja dvorazredne ljudske šole v Devinu.

S to službo spojeni prejemki so določeni v §§ 2, 6 in 9 postave z dne 14. januarja 1906. drž. zak. št. 10. —

Prosilci za razpisano mesto naj vložé z vsemi spričevali, imenovanimi dekreti in z dekreti v podeljenih jim petletninah opremljene prošnje najpozneje do 19. marca t. l. uradnim potom pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu. —

Prepozno došle ali v gornjem roku nepopolno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale (§. 4 l. c). —

C. kr. okraj. šolski svet
v Gradišču, 11. februarja 1910.

Predsednik:
Schneider, m. p.

Dr. Ruggero Kürner
zdravnik, kirurg ter bivši asistent na porodniški in ostetriški kliniki v Gradec-u.

Specijalist za ženske bolezni.

Ordinira od 10.—11. ure predp. in od 3.—4. ure pop.

Fran - Josipovo tekališče 6
(tik lekarne Kürner).

Čegav je koleselj?

Kmalu po otvoritvi državne železnice sem našel na svojem dvorišču star koleselj, namenjen v popravilo. — Čakal sem dolgo čaka, da se zglasti lastnik ter da navodilo glede popravila. Po preteku 5 mesecev se je oglašil pri meni neki voznik in je vprašal, če je koleselj že gotov. Odgovoril sem mu, da sem čakal, da se oglasti lastnik ter naroči, kako naj se izvrši popravilo. Mož je odgovoril, da že pride lastnik. In zopet sem čakal — zaman. Naposled sem koleselj popravil ter pozivljam lastnika, da se zglasti tekom 14 dni, sicer izgubi lastninsko pravico do koleslja.

MIHAEL ČIČIGOJ,

izdelovatelj vozov

Gorica, ulica Drossi št. 2.

izvajatelj in odgovorni urednik Anton Davcar.

Starši mož slovenskega, italijanskega in nemškega jezika zmožen se sprejme kot Portier.

Naslov pove naše upravnistvo.

Rojaki! Spominjajte se ob vsaki priliki „Šolskega Doma“.

Loterijske številke.

19. februarja.

Dunaj	6	73	63	75	87
Gradec	35	20	45	76	23

Hiša na prodaj.

V sredini mesta je hiša, obstoječa iz 8 prostorov in kleti, na prodaj. Več se izve v našem upravnistvu.

Rojaki! podpirajte slov. šolstvo



JOSIP BONANNI

naslednik T. Slabanja

srebrar in pozlatař v Gorici ulica Morelli 12
odlikovan z zlato svetinjo

se priporoča vsem č. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. Konkurenca v cenah izključena. Cenike gratis franko na dom.

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče števil. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po zmernih cenah.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri nakupu kar na kratko zavitek ali zaboječek „cikorijske“, temveč določeno znamko: **:Franck:**

da imate jamstvo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na varstvene znamke in podpis, kajti naše zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja. —



Tovarna znamka. Tovarna znamka. Tovarna znamka.

sl. X 4457, 12:8 H. V.

Henrik Franck Sinovi

Dovoljujem si slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da otvorim v četrtek 9. t. m.

v Gorici Via Scuole 6

modno trgovino za gošpode in dame in se tem potom za obilni obisk najtopleje priporočam.

Ker izdelujem kravate in perilo sam, zamorem z najboljšim blagom najceneje postreči.

S spoštovanjem:

Engelbert Skušek
Ljubljana — Gorica.